

Pericopa Matot - Mas'ei: Exilul celor două triburi și jumătate [anul 5779]

În pericopa Matot între alte discuții, are loc și o lungă negociere între cele două triburi Reuven și Gad pe de o parte și Moise pe de altă parte. Începutul poveștii îl găsim în Numeri 32:1:

„Și Bnei Reuven și Bnei Gad aveau enorm de multe vite, și au văzut țara Ya'azar (Iazer) și țara Gil'ad (Galaad) și iată locul era un loc pentru vite (pentru păscut)”.

Este clar că cele două triburi aveau multe turme, cuvântul acesta „turmă” *mikne* מִקְנֵה fiind și primul și ultimul din acest verset (în originalul ebraic). Noi nu știm de ce tocmai aceste două triburi aveau atâtea proprietăți. Ei au venit probabil împreună la Moise aparținând aceleiași tabere, *mahane* מַחֲנֵה împreună cu tribul Șim'on și fiind ambii primii născuți care au fost dați la o parte: Reuven, primul născut a lui Iaakov, a fost înlăturat de Iehuda, iar Gad, primul născut al mamei lui, Zilpa, nu a primit nici el terenul de pământ la care ar fi avut dreptul. Se prea poate ca asta să fi fost cauza faptului că cei doi au cerut să primească pământuri pe cealaltă mal al Iordanului (Iordan), deci în afara teritoriului israelian. Tribul Șim'on nu li s-a alăturat și au rămas în umbra lui Iehuda. Faptul că aveau multe turme este accentuat nu numai de repetiția cuvântului „turmă” (de vite) *mikne* מִקְנֵה ci și de folosirea adjectivului „enorm” *ațum* אֲטוּם, care este foarte rar în Tanach și apare în total de 15 ori. În versetele 2-3 Tora ne povestește că ei au venit la Moise și Elazar și au dat un fel de raport despre ce a fost cucerit deja și spunând că pământurile acestea ar fi bune pentru turmele lor. Este o negociere tipic orientală, unde cerințele nu se spun pe față. Rași ne atrage atenția că în primul verset Reuven (cel mai mare) este primul amintit, însă începând din versetul 2, Gad devine primul. De ce? Poate din cauză că inițiativa a fost a lor și poate și din cauză că erau mai războinici decât ceilalți. După ciudatul mod de a-și exprima dorința, ei așteaptă un răspuns. Dată fiind tăcerea așternută de cealaltă parte, ei sunt nevoiți să spună exact ce anume cerință au:

„Și au zis, dacă am căpătat favoare în ochii tăi, să se dea țara aceasta robilor tăi în stăpânire, nu ne trece Iordanul” (Numeri 32:5).

Aici, Moșe le dă un răspuns lung și detaliat (verseturi 6-15), conținând câteva părți. Moșe care era obișnuit deja cu tot felul de cereri ciudate (Pesah Șeni, fetele lui Țlofhad) nu cere ajutor de la Kadoș Baruch Hu ca în celelalte dăți, ci îi mustră, fiindcă nu-i crede și-i întrebă ce vor face atunci când o să fie război? Îi vor lăsa pe frații lor să lupte, sau vor ieși ei înșiși la război? Reuven și Gad sunt nevoiți să-i răspundă. Întâi îi spun că vor construi garduri pentru turme și orașe pentru copii și vor ieși la război în fața poporului lui Israel, ceea ce dezvăluie că proprietatea le este mai importantă decât familiile. În continuare ei își vor da seama de greșeală și vor schimba ordinea punând în frunte familia. După încă o negociere destul de lungă, ei acceptă condițiile lui Moșe Rabenu și adaugă că vor face tot ce le spune Moise în fața Domnului.

Numai după ce au spus asta Moise le dă pământul, dar le mai dă și un bonus: jumătate din tribul Menașe. Tribul ăsta s-a mărit într-un fel impresionant și Moise hotărăște să-i împartă în două: o jumătate la est de Iarden (Iordan)

și o jumătate la vest. Menașe au primit nordul Ereț Gil'ad, Gad au primit mijlocul (Aman de astăzi) și Reuven sudul peste Marea Moartă. Menașe de pe două maluri a Iordanului, vor avea ceea mai mare suprafață, în afară de Iuda.

Câteva date interesante din alte părți din Tanach. În pericopa Mas'ei apar numele președinților triburilor. Președinții lui Reuven și Gad nu apar. Tora vrea să ne spună prin asta că nu este mulțumită de faptele lor. Pe de altă parte, din binecuvântarea dată de Moșe triburilor din pericopa (VE)Zot Habracha (Deutoronom cap. 33-34) putem desprinde faptul că el și-a schimbat în mod favorabil părerea despre cele două triburi. În consecință, vorbește foarte frumos despre ambele triburi și mai adaugă că a mărit suprafața acordată tribului Gad. Asta, poate și din cauză că mormântul lui Moise e acolo „pentru că acolo este ascunsă porțiunea (tomba) legiuitorului (a lui Moise)” (Deutoronom 33:21) כִּי שָׁם חִלְקֶת מוֹקֵק סִפּוּן. *Ki šam helkat mehokek safun*, iar din asta reiese, într-un fel și faptul că Moșe este înmormântat pe teritoriu israelian, chiar dacă este pe celălalt mal al Iordanului.

În Iehoșua/Iosua se arată împlinirea condiției ca cele două triburi să meargă primii în lupta pentru cucerirea țării în capitolul 4, versetul 12 „Și Bnei Reuven și bnei Gad și jumătatea tribului lui Menașe au trecut înarmați înaintea lui Bnei Israel, așa cum le-a spus Moșe”, iar implementarea este în capitolul 22. Numai după aceea le dă voie Iehoșua spunând că au îndeplinit condiția și se pot întoarce pe pământul lor.

Tribul Reuven este făcut de ocară în Șirat Devora (Judecători 5:15-18) că nu i-au ajutat pe cei din triburile Zvulun și Naftali când aveau nevoie. Și pe vremea lui David auzim că Gad l-au ajutat când fugea de Saul și în Cronici 1, 12:38 noi citim că o delegație importantă a celor două triburi și jumătate au participat la încoronarea lui David la Hevron.

Suprafața exagerat de mare a terenurilor acestor triburi, care ajungeau până aproape de malurile râului Prat, le-au cauzat probleme enorme și numeroase războaie cu vecinii, culminând, după cum este descris în Cronici 1, 5:26, cu cucerirea lor de către regele asirian Tiglat Pileser, care i-a luat în exil tocmai pe ei primii din cele zece triburi cucerite, datorită terenului tribului situat în afara teritoriului israelian.